Mei 1940: Toen de hel losbarstte in Oosterzele.
door **Luc Van de Sijpe**

Dat de streek tussen Kwatrecht (Wetteren) tot Astene (bij Deinze) niet vrij zou blijven van strijd was reeds lang duidelijk voor mei 1940. Reeds in 1934-35 werd de streek volgebouwd met menig bunkertje. In totaal stonden er 228 van deze betonnen bouwsels in een gordel opgesteld tussen beide gemeentes. De bunkergordel, kreeg de naam Bruggenhoofd Gent, toen beter gekend onder zijn Franse naam Tete de Pont de Gand. Het moest de uiterste te behouden verdedigingslijn worden, het Reduit National. Buiten periodiek terugkerende militaire oefeningen werden de bunkers in de jaren voor de oorlog niet bezet door militairen. Er waren er zelfs maar enkelen (de 7 bunkers tegen directe doorbraak), die in de aanloopjaren altijd al waren voorzien van een aanzienlijke hoeveelheid munitie alsook hun verdedigingswapens. Voor de rest stonden de bunkertjes gebruikensklaar maar onvoorzien van munitie en geschut. Dit moest als de nood het hoogst was, voorzien worden door de troepen die de linie zouden bezetten.
Bij de algemene mobilisaties in 1938 en 1939, wordt de bunkerlinie voor het eerst volledig bezet door Belgische troepen. Het blijft echter bij een bezetting zonder veel meer. Bruggenhoofd Gent werd op dat moment bezet door de 16e Infanteriedivisie. Dit omvatte het 37e en 41e Linieregiment, de 24e Artillerie en het 18e Bataljon Genie.

Op vrijdag 10 mei 1940 om 4u30 vallen Duitse troepen het neutrale Belgie binnen. Er begint een geleidelijke terugtocht van het Belgisch leger door een aaneensluiten van militaire tegenslagen, vaak te wijten aan falende hulp van geallieerde troepen. Aan bruggenhoofd Gent blijft alles kalm. De weinige aanwezige Belgische troepen starten met het aanleggen van beperkte veldversterkingen.

Op donderdag 16 mei 1940 wordt duidelijk dat het oorlogsgeweld stilletjes dichterbij komt. Als onderdeel van het terugtrekken naar Bruggenhoofd Gent, worden tussen Dendermonde en Melle, alle scheldebruggen opgeblazen. De straten vullen zich met vluchtelingen. De weinige aanwezige soldaten aan het bruggenhoofd beginnen telefoonverbindingen aan te leggen tussen de verschillende bunkers. Er wordt besproken waar de commandoposten zullen worden ingericht.

Vrijdag 17 mei 1940, geleidelijk aan komen de Belgische troepen aan die zullen moeten instaan voor de verdediging van het Bruggenhoofd. Te Oosterzele stelt het 2e Bataljon van de 15e Linie drie compagnies op aan de kruising van Wettersesteenweg met Geraardsbergsesteenweg, versterkt door twee mobiele C47 kanonnen. Te Landskouter stelt het 3e Bataljon van de 15e Linie zich eveneens op, op de zuidelijke rand van Landskouter en Gijzenzele, eveneens versterkt met drie C47 kanonnen. Het 4e Bataljon van de 15e Linie stelt zich op in 2e lijn ter hoogte van de Potaardewijk. De ganse dag door werkt de 15e Linie verder om al zijn stellingen in orde te krijgen. Deze geraken uiteindelijk pas 's avonds op punt.

Te Semmerzake worden twee pelotons, de compagnie Rousseau, weggetrokken om de drie bunkers tussen Rattepas en Asselkouter te bezetten. Hier wordt de bunker A26 (bunker vermomd als houten stal op de kop van bos aan Rattepas) bezet met twee mitrailleurs. Achteraan wordt achter zandzakken een C47-kanon opgesteld gericht op de ernaast lopende aardeweg. In de bunker A25 (ingewerkt in de boshelling iets verderop in het bos) worden twee mitrailleurs opgesteld. In bunker AV5 (heden grotendeels verborgen onder de grond) wordt een C47-kanon neergelaten en nog een mitrailleur.

Op zaterdag 18 mei begint de plaatselijke bevolking, voor zover ze nog niet vertrokken waren, massaal hun woningen te verlaten. Vrij kort na het verlaten van de huizen doen zich jammer genoeg reeds de eerste plunderingen voor van verlaten woningen.

Reeds voor de oorlog waren in de streek voor Tête de Pont de Gand een aantal diepe, met betonnen ringen beklede putten aangelegd onder de belangrijkste toegangswegen. Deze waren bedoeld om ze in geval van nood op te vullen met springstoffen. Zo kon op een vrij eenvoudige wijze de toegangsweg zwaar vernield worden en de vijand zijn opmars vertraagd. Toen genietroepen deze putten wilden vullen met springstoffen bleek er echter geen degelijke map met de exacte lokatie van te bestaan. Men wist uiteindelijk een aantal van deze putten op belangrijke toegangswegen terug te vinden maar tot overmaat van ramp bleken deze volledig vol te staan met grondwater. Na het leegpompen van de gevonden putten konden in de nacht van 17 op 18 mei de gevonden exemplaren toch voorbereidend opgevuld worden met springstoffen.

De reeds uitgeputte troepen van de 5e Linie moet morgenvoormiddag bruggenhoofd Gent in de ondersector Kwatrecht aflossen van het 11e Linieregiment. Zij bevinden zich op de avond van 18 mei op een rustkantonnement te Gijzegem. De reeds aanwezige 4e Infanteriedivisie, samengesteld uit de 7e, 11e en 15e Linie, 8e Artillerie en 4e Bataljon Genie, treffen alle schikkingen voor de komende strijd. Alle schuilplaatsen worden bezet. Hier en daar krijgen soldaten de toelating om de hangsloten van bepaalde bunkers op de steunlinie open te breken omdat de sleutels ervan onvindbaar blijken te zijn. De 2e Compagnie van de 18e Genie bereidt de vernielingen voor van de Scheldebruggen van Zwijnaarde, Eke en Gavere voor. In totaal werden 13 te vernielen bruggen voorbereid.
Rond 17 uur vertrekt de 6e Linie richting Gijzenzele vanuit Gijzegem. Ook deze soldaten zijn totaal uitgeput maar zullen de dag nadien stelling moeten nemen in de zone Gijzenzele. Rond 22 uur vertrekken eveneens vanuit Gijzegem de eerste troepen van de 5e Linie richting Kwatrecht.

Op zondag 19 mei 1940 is Kwatrecht zo goed als leeggelopen als de eerste Belgische troepen er aankomen. De streek rond Oosterzele zou als volgt verdedigd worden. De 2e Divisie neemt met zijn 5e Linie posities in tussen de Schelde te Kwatrecht en Gijzenzele, Vanaf Gijzenzele tot Betsberg neemt de 6e Linie over. De 28e Linie komt in reserve achter de 5e en 6e Linie. Het weerstandsnest Betsberg zal worden bezet door de 15e Linie. Daarnaast bezetten zij ook nog een gedeelte van de bunkers op Moortsele. De rest van Moortsele tot Muntekouter wordt bezet door de 7e Linie. Hier wordt de 11e Linie in reserve gehouden. Elke compagnie beschikt gemiddeld nog over een achttal mitrailleurs in plaats van de oorspronkelijk twaalf die er voorzien waren.

Veiligheidshalve worden er drie Grote Wachten of Voorposten opgesteld op het grondgebied van Oosterzele, namelijk op Scheldewindeke dorp, Scheldewindeke aan het kruispunt Pelgrim en te Oosterzele dorp. Deze voorposten zullen telkens bemand worden door drie pelotons fuseliers en een T13-tank. In afwachting van de aankomst van deze pelotons wordt deze opdracht uitgevoerd door het verkenningspeloton van de 15e Linie. 2 bataljons van de 15e Linie bezetten eveneens de schuilplaatsen in eerste linie van de nevenvallei van de molenbeek te Moortsele bij het Grootbos (bunker A31 aan boerderij Hoek Ter Hulst en A32 aan toenmalige tramlijnovergang met dezelfde straat). Zij worden hierbij versterkt door 5 antitankkanonnen 47mm.
De 7e Linie sluit aan bij de 15e Linie vanaf kasteel Rattepas.
De artillerie van de 8e artillerie zal zowel de 7e als de 15e Linie moeten steunen. Twee stuks artillerie worden ook geleid naar bunker A30 (grote bunker te Moortsele, dicht bij de spoorweg), hier wordt ook een grote voorraad aan munitie voorzien.
De beschikbare groepen Artillerie d'Armée worden verdeeld over het bruggenhoofd. 2 groepen kanonnen van 150mm en 155mm worden opgesteld ten Noorden van Gent. 4 andere groepen worden opgesteld ten zuiden van Gent. Daarnaast worden als steun bij de vorige 6 groepen nog 5 batterijen spoorweggeschut mee opgesteld.

Rond 4 uur in de ochtend komt het 3e Bataljon van de 6e Linie te Gijzenzele aan. Elke compagnie fuseliers bestond ongeveer nog uit 150 man, de 12e Compagnie telde nog zo een honderd man. Zo kwam men voor het 3e Bataljon van de 6e Linie aan een totaal van ongeveer 600 soldaten. Ter versterking wordt te Gijzenzele de eveneens reeds uitgedunde 13e Compagnie aan de 6e Linie toegevoegd. Deze omvatte nog 14 extra mitrailleurs en een peloton C47 kanonnen (waarvan er één defect was). Rond 6 uur in de ochtend bereiken ook de eerste troepen van de 5e Linie de ondersector Kwatrecht om er het 11e Linieregiment af te lossen. De bunkers worden bewapend met de eigen automatische wapens van de troepen. Er zijn nog praktisch nergens loopgraven gegraven, geen veldwerk, slechts hier en daar een enkele put voor geknielde schutters. Geen opruiming van schootsvelden, geen antitankgrachten of hindernissen voor de stellingen. Meestal is er slechts één enkele prikkeldraad met tal van openingen om boeren en vee door te laten.

Te Lemberge en Bottelare zijn de 7e en 11e Linie schutterskuilen aan het graven om beide lokaliteiten te organiseren als antitanknesten met als bedoeling elke vorm van Duits gemotoriseerd vervoer tegen te houden. Een grote hoeveelheid springstof werd te Lemberge door de genie aangebracht onder het kruispunt van de latere van Gansberghelaan met de Landskoutersesteenweg.

Het 3e Bataljon van de 6e Linie stelt zich te Gijzenzele stelt zich op in tegenhelling, beginnend een 200 meter ten noorden van het halvemaanbos tot bunker AV10 (de zogenaamde "molenbunker"), gelegen

een 300 meter ten zuiden van de oude molen te Gijzenzele. Deze compagnie krijgt als opdracht een anti-tankopstelling te vormen en deze kost wat kost te verdedigen.

Te Gijzenzele wordt massaal bij boeren in de directe omtrek gereedschap opgeëist, o.a. spaden, schoppen, houwelen, rieken, bijlen, zagen en ander landbouwgerief. Eerst ruimt men het schootsveld want de gewassen staan in het algemeen reeds een 80cm hoog en belemmeren dus sterk het zicht. In tweede instantie begint men putten en grachten te graven. Alle bunkers te Gijzenzele worden bezet met mitrailleurs van de 13e Compagnie van de 6e Linie.

Er worden nog een aantal extra voorposten opgericht. Te Oostezele aan de Vinkemolen en aan de wijk “het Anker”. Te Westrem aan het Strop en de spoorwegovergang te Westrem. Deze voorposten worden mee verdedigd met elk een T13 tank.

Rond 11 uur is te Gijzenzele de bunkerstelling volledig bezet. In de namiddag worden de bunkers voorzien van munitie, water en proviand. De huizen worden voorzien van schietgaten. Hier en daar worden tussenmuren in huizen verwijderd om onderlinge contacten tussen de verschillende Belgische stellingen mogelijk te maken. Tussen Gijzenzele dorp en de Schelde te Kwatrecht is een front te verdelen van 1200 a 1400 meter. Drie sterk uitgedunde bataljons van de 5e Linie bezetten deze zone. Deze worden in lijnen opgesteld, een eerste lijn waar telkens twee fuselierscompagnieën opgesteld worden en een 2e lijn met nog eens één compagnie. Hiertussen worden nog eens van het 4e Bataljon drie mortierpelotons, drie pelotons C47mm-kanonnen en drie pelotons mitrailleurs, opgesteld. Tussen de bunkers B46 en D23 wordt een compagnie mitrailleurs opgesteld ter verdediging van de Schelde. Er is algemeen gebrek aan bewapening, munitie, radiomateriaal en voedsel.

Het 4e geniebataljon krijgt opdracht tot aanleggen van anti-tank mijnenvelden. Dit gebeurt niet enkel langs de grootste hoofdwegen maar ook langs parallelle tweederangswegen. Er zouden later aan Duitse kant verschillende doden vallen en materiaal verloren gaan door deze mijnenvelden.

Rond 20 uur stelt een gevechtseenheid van de 9e Compagnie zich op aan de bunker van het Klein Bos, (AV11) en de andere aan de rand van het gebied dat wordt verdedigd door de 5e Linie. Twee gevechtsgroepen van het Eskadron Wielrijders moeten zich opstellen in de buurt van de twee voorposten maar stellen zich verkeerdelijk op in de buurt van de Meerstraat.

De bunkers op de scheidingslijn tussen Kwatrecht en Gijzenzele worden als volgt bezet: De scheidingslijn tussen de 5e en de 6e Linie loopt vanaf de Schoolstraat over de Langestraat, Bosstraat zo naar de Geraardsbergsesteenweg te Gontrode. De Bunkers A38 (in de Schoolstraat) en D17 (in de Langestraat) werden bemand door de 5e Linie. Te Gijzenzele zit in eerste lijn het 3e Bataljon van de 6e Linie, te Kwatrecht eveneens het 3e Bataljon van de 5e Linie. In steun in 2e lijn bevindt zich het 28e Linieregiment.
Te Oosterzele komt rond 20u30 een gemotoriseerde patrouille van de 2e cavalleriedivisie binnen bij de 15e Linie. Ze kunnen op het laatste nippertje verwittigd worden voor het gevaar van de aanwezige mijnen. Te Moortsele zet de commandant aan de bunker aan het bosje van Rattepas veiligheidshalve, een achthonderd meter verder, ook nog een kleine post uit. Te Gijzenzele wordt een gevechtseenheid van de 9e compagnie uitgestuurd ter bescherming van de schaapstalbunker Av11 voor het Halvemaanbos. Een tweede compagnie wordt links van Gijzenzele gepositioneerd om de verbinding te bewaren met de 5e Linie in de zone Kwatrecht. Van de 6e Linie blijft 1/3 gedurende de nacht aan het werk, 1/3 hield de wacht bij de stellingen en 1/3 rust uit bij de stellingen.
Rond 23 uur beginnen te Moortsele bij de 15e Linie, Ardense Jagers binnen te lopen die hun laatste vertragingsopdracht hebben voltooid, de vijand staat dus bijna voor hun neus. De Jagers hebben hun opdracht volbracht daar zij bruggenhoofd Gent niet mochten vrijgeven tot dit uur. Zij beginnen nu ten volle aan hun terugtocht.

Maandag 20 mei 1940 is aangebroken. Iedereen weet dat de hel vandaag in deze streek zal losbarsten. Om 1 uur ’s nachts meldt zicht nog een kolonne Ardense Jagers aan het bruggenhoofd met een gevangengenomen Duitse officier. Te Gijzenzele wordt door het niet ontvangen van het nodige voedsel voor de troepen, de plaatselijke bakkerij opengemaakt. Enkele soldaten met kennis van de bakkerstiel, bakken met de aanwezige achtergelaten materialen, brood voor de Belgische troepen. Te Bottelare wordt in het nachtelijk duister, per ongeluk in paniek een koe doodgeschoten.

Rond half acht in de ochtend worden te Scheldewindeke de eerste Duitsers gesignaleerd. Een Belgische vooruitgestuurde verkenningsgroep te fiets had reeds vastgesteld dat de grote wacht te Scheldewindeke opgedoekt was door de Belgen. Zij blijken achteraf de grote wacht aan de verkeerde kant van het dorp te hebben gezocht wegens een verwarring met straatnamen. Een peloton van het 3e Bataljon van de 7e Linie onder leiding van Luitenant Hendrickx probeert de oude voorpost op het dorp van Scheldewindeke weer te gaan bezetten terwijl een tweede peloton van het 2e Bataljon van de 15e Linie zich naar de oude voorpost op de Pelgrim begeeft. Veiligheidshalve wordt nogmaals eerste een kleinere groep vooruitgestuurd om te gaan inspecteren of de voorposten nog bezet zijn door Duitsers of door Belgen. Iets later blijken zich Duitse motorrijders opgesteld te hebben in het dorp van Scheldewindeke, als observatiepost.
Rond 8 uur komt het aan de voorposten te Westrem tot een eerste treffen tussen Belgen en Duitsers. De voorposten moeten onder hevige Duitse druk verlaten worden. De Duitse aanvallers, deels komende uit de richting van Aalst spreiden open om het bruggenhoofd meteen over een bredere strook proberen aan te vallen. Een peloton van de 13^{e} Compagnie van de 6^{e} Linie vertrekt naar de weg Oosterzele-Scheldewindeke, vermoedelijk in de richting van de voorpost te Oosterzele. Iets later vallen kleine gemotoriseerde Duitse eenheden, komende van Oosterzele, de Belgische voorposten te Oosterzele en Scheldewindeke aan. Twee motoren met zijspan rijden de steenweg af richting Scheldewindeke, recht op voorpost aan de Pelgrim. Door zijwegen te gebruiken hebben ze de voorpost op Oosterzele dorp al omzeild. Ze stoten daardoor echter eerst op de oude voorpost op het dorpsplein te Scheldewindeke. Ze maken daar snel rechtsomkeert, zodat ze uiteindelijk de voorpost aan de Pelgrim nooit hebben bereikt. Iets later komen opnieuw twee Duitse motoren met zijspan uit de richting van de Keiberg in de richting van de voorposten gereden. De Duitse motorrijders roepen en wuiven zelfs nog naar enkele meisjes die aan de poort van een huis op het dorp hen in het oog hielden. De Duitse soldaten bemerken zelfs niet dat er op de hoek van het toenmalige café "Oud Gemeentehuis" een Belgische soldaat staat die zich probeert niet te doen opvallen voor de voorbijrijdende Duitsers. De motoren rijden voorbij de kerk en verdwijnen achter de hoek. Echter zeer kort daarna hebben ze rechtsomkeer gemaakt en rijden opnieuw voorbij de kerk voorbij, in omgekeerde richting. Op het ogenblik dat ze deze keer voorbij het gemeentehuis rijden, rijdt de tweede motor op een Belgische landmijn. Door de hevige knal belandt één van de twee gesneuvelde Duitse soldaten in de dakgoot van het gemeentehuis. De eerste motor geeft meteen plankgas en verdwijnt uit het zicht. De wapens van de twee gesneuvelde Duitsers worden meegenomen naar de commandopost van de 6e Linie. Opnieuw iets later naderen te Scheldewindeke aan de Pelgrim een achttal Duitse motoren met sidecar de voorpost. De Belgen trekken zich veiligheidshalve wat terug. Als ze even later hun posities opnieuw willen innemen, hebben de Duitsers de post ingenomen en bezet zodat de Belgische soldaten hun oude posities niet meer kunnen innemen. Ook de voorpost op het dorp te Scheldewindeke wordt zwaar beschoten. Kolonel Godeau geeft opdracht na al de vorige incidenten de voorposten te Oosterzele en te Scheldewindeke bezet door de 11e Linie voorlopig op te geven. De Belgische soldaten van de 11e Linie keren terug naar het bruggenhoofd. De twee T13-tanks die bij de voorpost te Scheldewindeke waren opgesteld hebben zich een vierhonderdtal meter teruggetrokken in de dreef te Oosterzele.

Rond 9 uur 20 komt het tot een eerste hevig treffen te Kwatrecht, er gaan verschillende bunkers en stellingen verloren in Duitse handen. Ongeveer gelijktijding gebeuren de eerste Duitse aanvallen op Gijzenzele. De eerste aanvallende Duitse troepen worden hier als het ware aan de grond genageld. Zij komen te liggen onder een spervuur van mitrailleurs uit bunkers en gegraven stellingen. De 6e Linie heeft hier totaal de overmacht over de Duitse aanvallers. Te Kwatrecht heeft men het moeilijk. Op vraag van de Belgische troepen die kort daarvoor de voorposten hebben verlaten, legt de 1e groep van de 8e Artillerie te Oosterzele een vuurgordijn op waar voorheen de voorposten waren.

Rond 10 uur 30 komt de Belgische Luitenant Henderickx van de 7e Linie aan op de ondertussen verlaten voorpost op Scheldewindeke dorp. Men stelt onmiddellijk de wapens op en weet ondertussen eigenlijk niets van de teruggekeerde Belgische soldaten van de 11e Linie. Hij wacht in feite op hun terugkomst. Iets later komt enkel één van de twee T13-tanks terug maar deze rijdt daarbij op een Belgische mijn aan de Pelgrim. Bij de ontploffing van de landmijn was ook nog een auto mee opgeblazen en in brand gevlogen. Tussen de wrakstukken lag een zwaar verminkt lijk. Een tweede bemanningslid van de tank, zat gekneld in het wrak en was stervende. Een derde bemanningslid was zwaar verminkt maar overleefde de ongelukkige misstap. Kort daarop gaat ook het peloton van de 13e Compagnie de oude positie aan de voorpost op Oosterzele dorp opnieuw bezetten.

Te Kwatrecht gaat terrein verloren maar de Belgen slagen er achteraf wel in een gedeelte terrein terug te winnen. Een ander gedeelte van het terrein blijft voorlopig door Duitsers bezet.

Rond 13 uur waren de originele versterkte voorposten veiligheidshalve al gedeeltelijk achteruitgetrokken. Om de achteruitgeschoven voorposten veiliger te maken en om ze in Belgische handen te kunnen houden, worden extra schildwachten geplaatst. Zo werd een versterkte schildwacht geplaatst op de Papatershoek en het station van Scheldewindeke. Bij de Belgische voorpostbezetters heerste nog altijd twijfel over of er nu al dan niet nog Duitsers waren in het centrum van Scheldewindeke.

Rond 14 uur proberen de Belgen door middel van 4 T13 tanks het verloren terrein te Kwatrecht opnieuw te veroveren. Dit lukt deels maar de druk is zo groot dat moet teruggetrokken worden tot achter de spoorwegviaduct te Kwatrecht. Omdat de Duitsers weinig voet aan de grond krijgen te Gijzenzele, volgt er een Duitse artilleriebeschieting van het dorp van Gijzenzele bij middel van Duitse "Granatwerfer", verschillende huizen worden zwaar beschadigd. Ook de linker flank bezet door de 10e Compagnie krijgt zware treffers te verwerken. De pastorij wordt zwaar getroffen en de pastoor wordt verzorgd in de plaatselijke hulppost.
De Duitsers leggen een rookgordijn aan in de buurt van de baan Oosterzele-Wetteren, gebruik makend van vlammenwerpers. De bunkers aan "het Klein Bos" (AV11) en "de molenbunker" (AV10) worden omsingeld. De groep Belgische soldaten die moest instaan voor de bescherming van de schaapstalbunker moet zich terugtrekken. Beide bunkers worden veroverd op de Belgen. Een tiental Belgische soldaten wordt gevangen genomen. De soldaten die de bunker AV11 origineel bezetten, weten echter te ontsnappen en voegen zich terug bij het 3e Bataljon van de 6e Linie.
Er wordt ontdekt van waaruit de Belgische troepen die beide bunkers moesten beschermen, het zwaarst onder vuur genomen worden. Er wordt artillerievuur gevraagd op het Halvemaanbos en de ontdekte Duitse batterij die zich ten oosten van de weg naar Geraardsbergen bevindt. Het bosje waar de Duitse batterij zich bevindt, wordt kaalgeschoren, het vijandelijk vuur stopt en de Duitsers trekken er zich terug.
Een peloton van de 2e Bat van de 28e Linie wordt te Gijzenzele als versterking aan de 6e Linie toegevoegd. Het peloton komt onder de 9e Compagnie te staan. Zij nemen deel aan de zuidelijke verdediging van Gijzenzele.

Rond 16 uur volgt een Duitse artilleriebeschieting op Betsbergbos. De 4e groep van van de 8e Artillerie vuurt 38 granaten af op de Meerstraat. Deze weg loopt voor de voorlijn op Betsberg. Vermoedelijk proberen de Duitsers daar zich te positioneren ten opzichte van het weerstandsnest Betsberg. Ondertussen worden te Oosterzele de voorpost op de Pelgrim aangevallen door Duitse wielrijders. De Belgische artillerie komt ter hulp en laat voorbereidend vuur neerkomen op de Duitsers. Er vallen verschillende doden. De Duitsers blijven aanvallen op de twee voorposten te Oosterzele en te Scheldewindeke.

Rond 17 uur start een nieuwe Belgische poging om Kwatrecht nogmaals te proberen ontzetten. Een gedeelte wordt heroverd maar de aanval loopt opnieuw vast op de Brusselsesteenweg. Er volgt een nieuwe Duitse aanval op de voorposten te Oosterzele en Scheldewindeke. Beide voorposten moeten sterk in het defensief gaan. Te Gijzenzele vermindert het Duitse schieten. Ze hebben zich ingegraven langs de weg Westrem-Kwaadbeek-Heistraat, frontaal op Gijzenzele. Het Duitse commandocentrum bevindt zich in de Veldstraat te Oosterzele. Door hevige artilleriebeschietingen lijden en de Duitsers zware verliezen in hun gammele gegraven stellingen.

Rond 18u30 vuurt de 10e Batterij van de 8e Artillerie in 5 minuten tijd 38 granaten af op de buurt van Scheldewindeke station. Er is enkel schade aan wat gebouwen en er ontstaan wat kraters in weilanden. Rond hetzelfde tijdstip wordt de voorpost op Scheldewindeke dorp zo goed als omsingeld en het peloton Hendrickx blaast te Scheldewindeke de aftocht. Er worden echter een twintigtal Belgische soldaten gevangen genomen. Luitenant Hendrickx weet zelf met een gedeelte van zijn compagnie en wat Duits veroverd materiaal terug te keren naar het bruggenhoofd. De tweede voorpost op Scheldewindeke wordt vanaf dit moment ook voorgoed verlaten. Vermoedelijk gebeurt rond hetzelfde moment hetzelfde met de voorpost te Oosterzele, op dat moment nog bezet door de 13e Linie. Te Moortsele op Rattepas heeft commandant Rousseaux (bevelhebbers van de bunkers aldaar) het kabaal kunnen horen te Scheldewindeke. Vanaf de vooruitgeschoven post, een achthondertal meter voor zijn bunkers, ziet hij over een landweg nog net een T13-tank wegsnellen

richting Scheldewindeke dorp. Hij ziet echter nergens Duitsers. Bij het terugkeren wordt de commandant door eigen soldaten in de bunkers aanzien als vijand en volgt er een hels mitrailleurvuur, gelukkig zonder gewonden.

Rond 19 uur is het 192e Infanterieregiment genoodzaakt zich terug te trekken tot op zijn vertrekpunt te Wetteren (in de buurt van "het Strop"). Het Infanterieregiment 234 heeft het terrein tussen Massemen en Westrem verlaten. Ze zijn zelfs op bepaalde momenten aan het terugtrekken van Westrem naar Oordegem toe. Het 171e Infanterieregiment heeft zich ingegraven in verdediging langs de weg Westrem-Kwaadbeek-Heistraat, frontaal op de stellingen te Gijzenzele. Hun commandopost in de Veldstraat te Oosterzele lijdt zware verliezen onder het Belgische artillerievuur. Het 1e en 2e Bataljon van de 192e Infanteriedivisie wacht op zijn zware artillerie om een nieuwe aanval te proberen uitvoeren. Stafchef Hauptmann Sprenger gaat naar het front om de verschillende Infanterieregimenten te inspecteren. Allen blijken op dat moment ver achteruitgetrokken te zijn. Er volgt een reeks van uitbranders naar alle oversten van de verschillende divisies. Door deze perikelen vermindert op hetzelfde moment ook sterk het beschieten van Gijzenzele. Tijdens deze iets rustigere periode proberen een gedeelte van de 9e Compagnie en een groep van het 2e Bat van de 28e Linie opnieuw de oostkant van het Halvemaanbos te bereiken. Ze worden echter teruggeslagen door heftig vijandelijk mitrailleurvuur. Ze keren terug naar hun eigen rangen. Het 3e Bat van de 8e Artillerie laat 90 projectielen neerkomen op Oosterzele dorp.

Om 19u30 vuurt de 8e Artillerie nogmaals 30 granaten af op het centrum van Scheldewindeke. Dit was een laatste poging van de Belgische artillerie ter verdediging van de verloren gegane voorposten.

Rond 20u40 onderneemt een Belgische aanvallende patrouille een aanval op "het Kleine Bos" onder leiding van Luitenant Lonnoy van de 13e Compagnie. Eens de oostrand van het bos bereikt, wordt de patrouille echter zwaar beschoten en moet ze noodgedwongen terugtrekken met vier gewonden. Gelijktijdig is er een zware Duitse aanval op Kwatrecht. De Duitsers breken door tot voorbij het viaduct. De Belgische commandopost aan het kasteel van Bueren wordt omsingeld. De Belgen ontzetten snel het kasteel en ontruimen de commandopost, die nu tijdelijk werd opgesteld in bunker D19 langs de spoorlijn Brussel-Gent. Nog dezelfde avond weet het 11e Bataljon van de 5e Linie het kasteel en de twee bunkers in de buurt van het viaduct te heroveren. Wegens het vele wisselen van de posities wordt van de Belgische leiding beslist de commandopost voorlopig te behouden in de bunker D19. Gedurende de nacht blijven de Duitsers het centrum van Gijzenzele beschieten. De schade aan Belgische kant blijft beperkt tot het verlies van twee bunkers (de molenbunker AV10 en de bunker aan het kleine bos AV11). Het 3e Bat van de 8e Artillerie laat voor een tweede keer op 2 uur tijd 90 projectielen neerkomen op Oosterzele dorp.
Rond 22u30 volgt van de 5e Linie uit de vraag morgenvroeg iets te proberen doen aan de linkerflank, teneinde deze niet definitief verloren te laten gaan. Er volgt hevig heen en weer vuren van artillerie. Aan het front blijft echter voor de rest alles rustig. De Duitsers hebben zich volgens alle waarschijnlijkheid teruggetrokken. De Belgische zware artillerie, opgesteld in de tuin van het kasteel te Nazareth, bestookt de streek van de Keiberg te Oosterzele met 32 155 mm granaten. De hoofdbedoeling is Duitse troepenverplaatsingen te verstoren. Op hetzelfde moment begint de 8e Artillerie ook nog een beschieting van het kasteel op Keiberg waar volgens waarnemers de kolonel van het aanvallend Duits regiment zijn intrek zou genomen hebben. De zware artilleriebeschietingen tussen beide zijden blijft aanhouden tot ongeveer 1 uur 's nachts. Het 8e Artillerie Regiment begint de beschietingen van Oosterzele met 150 salvo's. Er wordt ook van Duitse kant teruggeschoten. Er zijn echter geen nieuwe aanvallen op de frontlijnen en deze blijven ongewijzigd.

De tweede dag van strijd, dinsdag 21 mei 1940, start te Gijzenzele rond 3u30 met een Belgische beschieting van het Kleine Bos te Gijzenzele omdat men uit het bos een Duitse aanval verwacht.
Te Gontrode aan de kerk komen de Belgische officieren samen om de tegenaanval in Kwatrecht te bespreken. Te Gijzenzele krijgen de Duitsers om 4u30 versterkingen aangevoerd. Twee vrachtwagens met soldaten stoppen aan de veroverde molenbunker (AV10). Een goed dozijn soldaten verlaat de vrachtwagens en zoekt dekking achter de bunker. De C47-batterij, die rechts van hun stond opgesteld schiet echter een granaat af die de soldaten treft die net uit de twee vrachtwagens komen. Een tweede granaat ontploft in de directe omgeving van de camions. Een derde granaat treft volop één van de vrachtwagens. Nog enkele Duitse soldaten slaan op de vlucht, ze zijn echter nog te ver weg om ze met geweren te kunnen treffen. De commandant van het 3e Bataljon van de 6e Linie maakt van de toestand gebruik om de twee verloren bunkers opnieuw te proberen innemen. Er volgt een poging

om het Kleine Bos te omsingelen terwijl mortieren en een C47-kanon het centrum ervan proberen te beschieten.

Om 5u30 start een nieuwe Belgische tegenaanval om Kwatrecht te proberen ontzetten. Het 11e Linieregiment start met hulp van artillerievuur en twee tanks die in het noorden van Gijzenzele zijn gestationeerd, een tegenaanval om gans het originele terrein van Kwatrecht terug te winnen.
Het 2e Artillerieregiment start zijn beschietingen van de Duitse stellingen. De beschietingen duren de rest van de dag. De zware artillerie, opgesteld in De Pinte en Sint-Denijs-Westrem, begint een beschieting van de Wetterstraat (12 obussen), de Heidestraat (4 obussen) en de Herdershoek (2 obussen). De afstand tussen opstelling en doel bedraagt ongeveer 13,5 kilometer.
De aanval loopt uit op een gedeeltelijk succes. Een groot stuk van Kwatrecht wordt herrovert, beide tanks gaan echter verloren.

Om 7u30 rijdt ter hoogte van de vroegere rijkswacht, op de hoek met het voorplein van het klooster, een kleine Duitse personenwagen op een mijn. Een Duitse motorrijder, die kort voor de wagen reed, had gezien dat de weg onlangs opengebroken was geweest maar kon de chauffeur van de wagen niet meer op tijd verwittigen over de vermoedelijke aanwezigheid van mijnen. De personenwagen vloog de lucht in met vier dode Duitse officieren tot gevolg. Het betrof hier allen officieren van een Flak Bataljon die een verkenning uitvoerde om kort daarop gericht bunkers te proberen breken in de buurt van Scheldewindeke. Bijkomend wordt door de Duitsers opgemerkt dat het aan bruggenhoofd Gent zeer moeilijk is de 8.8cm Flak kanonnen in te zetten om rechtstreeks bunkers te proberen breken. Als men de kanonnen gebruikt, vallen ze namelijk vrij direct op door hun hoge opbouw aan de artilleriezoekers van het Belgisch leger. Binnen de kortste keren wordt de lokatie waar het Duitse geschut opgesteld staat, telkens vrij zwaar onder Belgisch artillerievuur genomen.
Ongeveer op hetzelfde moment vertrekt een peloton van de het 3e Bataljon van de 7e Linie naar de dag ervoor verlaten voorpost op Scheldewindeke dorp. Een peloton van het 2e Bataljon van de 15e Linie begeeft zich naar de eveneens de dag ervoor verlaten voorpost op de Pelgrim. Men probeert de voorposten opnieuw te laten bemannen omdat er sinds vroeg in de ochtend kleine groepjes Duitsers gemeld worden in Scheldewindeke dorp. Duitse motoren met zijspan voeren verkenningsopdrachten uit in de buurt van de verlaten voorposten.

Rond 8 uur opent te Gijzenzele een C47-kanon het vuur op het Kleine Bos. De aanval om de twee bunkers AV10 en AV11 te heroveren, is begonnen. De Duitsers verliezen vijftien man en de bunker aan het Kleine Bos wordt reeds ingenomen. Het 2e Bat van de 28e Linie bezet opnieuw de oostkant van het Kleine Bos. Te Scheldewindeke had het Het Duitse 192 IR had in de velden tussen de Meerstraat en de spoorlijn 4 bunkers gespot. Men doet een poging om met zware artillerie de dichtstbijgelegen bunker AV9 te breken. Het 2e Bataljon van de 15e Linie vraagt daarom rechtstreeks steun bij de Belgische Artillerie om een alleenstaand huis te beschieten in de velden van de wijk Spiegel te Scheldewindeke. Het was een alleenstaande boerderij op het einde van de "Meerstraat" die in die periode nog niet doorgetrokken was tot op "de Spiegel". De Duitsers hadden daar een kanon opgesteld dat rechtstreeks voltreffers afvuurde op de bunker AV9 (heden afgebroken of ondergraven bunker aan de Ginstbronnen). Deze beschieting werkte wel zwaar op het gemoed van de soldaten die de stelling moesten verdedigen. Op het eerste zicht leek de schade aan de bunker vrij ernstig. Toch bleek achteraf gezien enkel de bunker beschadigd tot op het tweede wapeningsnet (ongeveer 20 cm diep in de betonmuur van in het totaal 1.30 meter dik). De eigenlijke beschieting is uiteindelijk stopgezet nadat de Belgische 8e Artillerie was begonnen met een artillerieaanval op deze boerderij. De Belgische bunkerbemanning die eerst gevlucht was, neemt kort nadien hun beschadigde bunker weer in gebruik.
Rond 8u30 begint de Belgische 8e Artillerie nog eens een geconcentreerde artilleriebeschieting van 150 granaten op het kasteel op de Keiberg. Deze keer weet de Artillerie het plaatselijke Duitse regimentsstaf op het kasteel te treffen met één dode en één zwaar gewonde officier tot gevolg.

Ondertussen blijkt te Kwatrecht de Belgische tegenaanval opnieuw doodgelopen. Het blijkt onmogelijk voor de Belgen de heroverde zones te kunnen blijven bezetten wegens te grote Duitse overmacht. Wel heeft de tegenaanval geleid tot het uitstellen van een volgende Duitse aanval op de zone Gijzenzele Betsberg.

Rond 9 uur komt bij de 15^{e} Linie het bericht aan dat de voorpost op de Pelgrim te Scheldewindeke bezet is door Duitsers. Het peloton onder leiding van Van Damme neemt daarom posities in op de

Spiegel te Oosterzele. Te Kwatrecht zijn de Duitse infiltraties in de zone tussen steenweg en Schelde zeer groot, vooral aan de kant van de Schelde. Tevens nemen de luchtbombardementen toe. De 10e Compagnie van de 5e Linie krijgt nog eens twee compagnieën van het 28e Linieregiment bij en wordt versterkt met hun 8e Compagnie Mitrailleurs, die meer achteraan opgesteld stonden langs de Schelde. Te Gijzenzele worden het Kleine Bos inclusief de bunker AV11 opnieuw heroverd door de Belgen. De molenbunker AV10 blijft wel nog bezet. Een buit van 5 machinegeweren en bijhorende munitie, enkele geweren, twee revolvers en schouderknopen en identiteitspapieren van gesneuvelde Duitsers van het 25e Infanterieregiment, worden meegenomen. Twee van de mitrailleurs worden gebruikt om de bunker AV11 opnieuw te bewapenen. In het bosje worden nog eens vier dode Duitsers gevonden en één gewonde Duitser die blijft vuren ondanks zijn verwondingen. Hij wordt uiteindelijk doodgeschoten. Er worden nog eens twee Duitse mitrailleurs meegenomen door de Belgen.

Rond 10 uur opent de nog altijd aanwezige Belgische voorpost op de Spiegel het vuur op 8 Duitse ruiters. Deze slaan haastig op de vlucht. Opnieuw laat de 8e Artillerie vuur neerkomen op het kasteel op de Keiberg te Oosterzele. Te Gijzenzele zijn de bunkers AV11 en AV10 (molenbunker) opnieuw heroverd op de Duitsers. Door zware Belgische artillerie-beschietingen zijn de Duitsers verplicht hun stellingen aan de Veldstraat te Oosterzele te verlaten en zich terug te trekken in de korenvelden meer achteraan tussen Veldstraat en Heistraat. Ook de Duitse Artillerie die hier opgesteld was, deelt in de klappen. De Duitsers krijgen de indruk dat de Belgische artillerie steun krijgt van achtergebleven dorpelingen om hun vuren te richten. Dit was totaal onjuist maar dit creëerde wel een zeer gevaarlijke situatie voor de achtergebleven burgers. Te Moortsele proberen Belgische genietroepen van de molenbeek door middel van een systeem van schotbalken een tankhindernis te maken. Er staat echter veel te weinig water in de beek en deze poging wordt al vrij kort daarop gestaakt. Wel wordt op Moortsele door een vernieling de tramlijn buiten werking gesteld. Na hun gedeeltelijk mislukte interventies te Moortsele, velt de Belgische Genie te Scheldewindeke aan de Ginstbronnen enkele dikke bomen die dwars over de weg komen te liggen. De weg was hier toen nog vrij diep ingesneden en dus na het vellen van de bomen, niet meer bruikbaar zonder de hindernis eerst op te ruimen.
Zuidwestelijk van het dorp Landskouter wordt de spoorlijn door de Belgische Genie gecoupeerd.

Rond 11 uur heeft de voorpost van de Spiegel zich verlegd naar de Sint-Machariuskapel , tussen de Pelgrim en de eerste bunkers van het bruggenhoofd. Te Scheldewindeke dorp wordt aan onderluitenant Vaes die het peloton leidt op de desbetreffende voorpost, medegedeeld dat er reeds om 7u45 die ochtend Duitse motoren waren komen opdagen. Na een kort Duits bombardement op Gijzenzele, waarbij twee soldaten van de 6e Linie sneuvelen, bestormen de Duitsers opnieuw het bosje achter AV11. De Belgen worden nogmaals verdreven uit beide bunkers. De soldaten van de 28e Compagnie, die zich aan de oostkant van het Kleine Bos bevinden, worden zijdelings met mitrailleurvuur aangevallen en zijn genoodzaakt zich terug te trekken. De Duitsers hebben zich aanzienlijk versterkt. Men telt achtereenvolgens achttien groepjes die het bos intrekken (bij benadering tweehonderd manschappen). Ook te Scheldewindeke wordt de situatie hachelijk. Er zouden Duitsers naderen uit de richting van Scheldewindeke, waar twee pantserwagens en een colonne motorrijders werden gesignaleerd. Vier motorrijders stoten op de uitgezette Belgische voorpost in Scheldewindeke dorp. Ze worden onder vuur genomen en de berijders laten hals over kop hun motoren achter.

Rond 12 uur vliegen **v**ijandelijke vliegtuigen boven Bottelare, Moortsele en Scheldewindeke. Ze bestoken met hun boordwapens de commandopost van het 3e Bataljon van de 15e Linie. Rond hetzelfde uur nadert Een dozijn Duitse ruiters nadert de voorpost te Scheldewindeke dorp. Ze slaan praktisch meteen op de vlucht wanneer de eerste schoten op hen gelost worden. Ze worden echter op de voet gevolgd door een twintigtal Duitse infanteristen voorzien van automatische wapens. Een tweede Duitse gevechtsgroep probeert naderbij te komen langs de spoorlijn, komende vanaf het station van Scheldewindeke. Een soldaat van de 7e Linie wordt bij een bewakingsopdracht aan de onderpastorij gedood. De voorpostbezetters worden de pas afgesneden en moeten hals over kop de vlucht nemen. De voorpostbezetters trekken via "De Dreef" in de richting van de wijk "Het Heet". Waar de Muntestraat en de Gaversesteenweg samenkomen, stoten de Belgen op een andere voorpost van Belgische Chasseurs a Pied. Op hetzelfde moment sukkelt aan deze voorpost de begeleidende T13-tank in de gracht waar hij hopeloos vast komt te zitten. Ook dit pantservoertuig gaat definitief verloren.

Rond 13u krijgt Gijzenzele drie ononderbroken bombardementen te verwerken met vliegtuigen die niet alleen bommen afwerpen maar ook het dorp onder mitrailleurvuur nemen. Bij de 10e Compagnie van de 5e Linie telt men 8 doden, 17 gewonden en het verlies van 3 machinegeweren. In het centrum van

Gijzenzele vallen 1 dode en 6 gewonden te betreuren in de eerder door de soldaten weer in gebruik genomen bakkerij. Deze laatste is bij deze aanval volledig vernield. Een granaat valt op de commandopost van de 9e Compagnie van de 6e Linie waarbij nog eens 1 dode valt en 2 gewonden. Voor de commandopost, bunker C16 van het 3e Bat van de 6e Linie, sneuvelen nog eens 2 voedselbedelers en vallen nog eens 3 gewonden. Alle telefonische verbindingen zijn verbroken.
De Belgische troepen vermoeden een massale aanval vanuit het bos direct na de hevige bombardementen en nemen daarom het bos onder vuur met alle artillerie die ze in huis hebben, en dit net op het moment dat de eerste Duitsers effectief met enkele groepen de aanval openen richting Gijzenzele. Er vallen diverse gekwetsten onder de Duitse troepen, die zich proberen terug te slepen naar het bos. Er vallen vele doden aan Duitse kant. De Duitsers trekken zich terug in het bos.
Ondertussen probeert het 2e Duitse Bataljon een aanval vanuit de Meerstraat , deze wordt echter genadeloos afgeslagen vanuit de Belgische verdediging van de Betsberg. De vijand plooit terug naar de originele stellingen van voor de aanval.

Rond 14u volgt een nieuwe Duitse artilleriebeschieting op de zuidkant van Gijzenzele. Er sneuvelen 5 militairen, 10 anderen geraken gewond. De Duitsers proberen opnieuw vanuit het zuiden een aanval op de scheiding tussen 5e en 6e Linie (huidige autosnelweg). Deze wordt door het hevige vuur van het 3e Bataljon van de 5e Linie afgeslagen. Op de rechter kant van het Kleine Bos proberen de Duitsers een nieuwe uitbraak die eveneens afgeslagen kan worden. De Duitsers trekken zich terug in het bos. De Duitse artillerie stopt met vuren.
Kwatrecht krijgt het eveneens opnieuw zwaar te verduren met luchtaanvallen. Kort daarop volgt een nieuwe massale Duitse aanval. De Belgen krijgen opdracht weerstand te bieden tot het uiterste.
De weerstand die hier door de Belgische troepen wordt geboden wordt in verschillende velddagboeken beschreven als de hardste weerstand die het Belgisch leger heeft geboden tijdens de achttiendaagse veldtocht. Ondanks de hevige weerstand ziet men bij de troepen van de 5e Linie de eerste tekenen van vermoeidheid. Groepjes infanteristen trekken achteruit onder het hevige Duitse artillerievuur. Het Duitse Infanterieregiment 234 slaagt er nogmaals in tot Kwatrecht door te dringen.

Rond 16u30 stuiken twee Duitse Stuka's gierend naar beneden en droppen hun bommen vrij kort tegen de commandopost van de 9e Compagnie van de 1e Ardense Jagers te Lemberge. Te Gijzenzele ontvangt de 2e Infanteriedivisie van de 6e Linie het bericht dat de 5e Linie zich reeds heeft moeten terugtrekken uit Kwatrecht en zich verschanst achter de spoorwegberm tussen B43 en D19 (bunkers in spoorwegberm Oostende-Brussel). Men heeft commandopost C18 moeten verlaten, net zoals heel wat andere bunkers op Kwatrecht. Het 3e Bataljon van de 6e Linie is deels gedemoraliseerd en vreest een nieuwe massale Duitse aanval van artillerievuur. Vooral aan het Halve Maanbos wordt de situatie hachelijk. Men ontvangt wel het positieve rapport dat bij het 2e Bataljon van de 6e Linie aan de Betsberg de situatie volledig normaal is, zij hebben alles nog onder controle.

Rond 17 uur verhevigen opnieuw de aanvallen op de stellingen van de 5e Linie. Er vallen vele slachtoffers aan beide zijden. Er gebeuren zware Duitse infiltraties, vooral op de scheidingszone tussen 5e en 6e Linie. Op bepaalde momenten worden Belgische troepen zelfs van achteren aangevallen. Bijna alle bunkers van Kwatrecht zijn nu in handen van de Duitsers en worden door Duitse infanterie bezet. Alleen A40 op Mariagaard is nog in Belgische handen en wordt door de Belgen met hand en tand verdedigd.

Rond 16 uur ontvangt de 6e Linie het bericht dat het 1e Bat van de 5e Linie zijn stellingen links van Gijzenzele heeft moeten verlaten (ongeveer waar heden de autostrade loopt). De manschappen van het peloton op de linker kant van Gijzenzele vuurt als bezeten op de infiltrerende Duitse troepen.
De Duitsers hernemen de aanval. Het 3e Bataljon van de 6e Linie krijgt nu steun van het wielrijderseskader van de 2e Infanteriedivisie. Deze compagnie beschikt ook nog over twee T13-tanks. Eén van de T13-tanks krijgt het hard te verduren omdat zijn C47-kanon het laat afweten. De Duitsers trachten langs de zwakke positie op te rukken maar worden toch telkens teruggeslagen. Ze weten op den duur toch door te dringen tot aan de eerste linies. Het 6e Linieregiment geeft aan de 5e Linie te kennen dat zij zullen moeten achteruittrekken, omdat zij vrezen door de vijand omsingeld te worden.
De toestand tussen Mariagaard en Gijzenzele is kritiek. De Duitsers weten een wig te drijven tussen Gijzenzele en de sector Kwatrecht en omsingeling is dichtbij. Er worden massaal versterkingen gestuurd van Belgische kant om dit te vermijden, o.a. het Eskadron Cyclisten van de 2e Infanterie en een verkenningspeloton van de 5e Linie. De toestand tussen Mariagaard en Gijzenzele kan hersteld worden en de Ardense Jagers worden meer naar voor geschoven om in nood te kunnen ingrijpen. Het

1e en 2e Bataljon van de 2e Chasseurs Ardennais moeten het 3e Bataljon van de 5e Linie, dat het de voorbije dagen al zeer hard te verduren kreeg en dringend aan rust toe is, komen aflossen. Het 3e Bataljon Ardense Jagers maakt zich klaar om 's anderendaags in de morgen het terrein in Kwatrecht opnieuw te proberen herbezetten. Te Moortsele hebben Belgische vernielingstroepen de telefooncentrale in brand gestoken.

Rond 19 uur weet de 9e Compagnie van de 5e Linie zijn posities te heroveren tot aan de bunkers in tweede linie. Met de hulp van het 2e Bataljon van de 5e Linie slaagt hun 11e Compagnie er ook opnieuw in, zijn bunkers en stellingen in te nemen in de steunlinie. Vier Belgische soldaten die op de vlucht waren in de richting van de Belgische linies, komende van de pas afgesneden voorpost op Scheldewindeke dorp, kunnen nog net op tijd verwittigd worden niet in het mijnenveld te trappen in de buurt van de bunkerstellingen aan Rattepas. Er wordt vanaf hier een verkenningsgroepje uitgestuurd in de richting van de verlaten voorposten om de situatie te onderzoeken in Scheldewindeke dorp. De groep Belgische verkenners geraakt tot aan het station van Scheldewindeke. Er worden zelfs enkele schoten gewisseld maar gelukkig keren zij heelhuids terug in hun originele stellingen een uurtje later.
ene posities ingenomen. Zij kunnen hun posities uitbreiden door het feit dat de voorpost aan "Het Heet" door de Belgen ondertussen ook verlaten was. Door de nieuwe ingenomen Duitse posities worden van Belgische kant een vijftiental Duitsers gespot in een bosje aan de Peperstraat te Scheldewindeke. Er wordt opdracht gegeven de voorheen niet afgewerkte mijnenvelden die nacht te vervolledigen.

Rond 19u30 valt er over het ganse front een merkwaardige stilte. De strijd valt eigenlijk van beide zijden stil. Het front is praktisch ongewijzigd met dit van 's morgens ondanks de aanzienlijke verliezen aan beide zijden. Het feit dat men toch onder de hevige aanvallen heeft weten stand te houden geeft wel opnieuw moed aan de Belgische soldaten die uiteindelijk gaan beseffen dat de Duitsers toch niet zo onoverwinnelijk zijn. Ondertussen hebben de soldaten die op de vlucht zijn moeten slaan aan hun voorpost te Scheldewindeke allen weer komen aansluiten bij het 3e Bataljon van de 7e Linie aan het bruggenhoofd.

Woensdag 22 mei 1940 kondigt zich aan als de derde dag van hevige strijd aan bruggenhoofd Gent. Rond 1 uur 's nachts zijn Belgische genietroepen ter hoogte van de zware bunker A32, juist langs de toenmalige tramlijn op Hoek Ter Hulst, mijnen aan het leggen. De genietroepen krijgen bescherming van andere soldaten mochten ze aangevallen worden. Rond 3u30 stoot een met machinepistolen bewapende Duitse patrouille op de uitgezette bewakers van de genietroepen die aan bunker A32 mijnen aan het leggen zijn. Het komt tot heen en weer vuren. Daar het grootste gedeelte van geplande mijnen reeds gelegd en verborgen waren, wordt de verdere opdracht gestaakt en trekken de Genietroepen zich terug. Langs de kant van de weg wordt een stapel nog niet geplaatste landmijnen vergeten en achtergelaten.

Rond 5 uur in de vroege ochtend komt een Compagnie Wielrijders van het 3e Bataljon van de Ardense Jagers voorbij de stellingen. Ze nemen daar stelling aan de noordrand van het dorp, de rand van de zone die gisteren verloren ging op de Duitsers en bezet werd door het 1e Bat van de 5e Linie.

Rond 6 uur krijgt het peloton Wielrijders van de 2e Infanteriedivisie krijgt de opdracht om het gisteren verloren terrein terug te bezetten dat verloren ging bij het 1e Bat van de 5e Linie. Na een krachtige inzet van de tegenaanval door een Belgische artilleriebeschieting op het te heroveren terrein, verloopt deze herovering vrij gemakkelijk. In het bos achter de originele stellingen vinden de Belgen alleen vrij veel dode Duitsers terug, geen gewonden. De Belgen brengen schouderplaten, wapens, papieren en helmen mee terug in de Belgische linies. Ze zijn allen van het Duitse 152e Infanterieregiment.

Rond 8 uur 30 wordt te Kwatrecht de eerste Duitse weerstand gespot in een molen. Deze wordt gebroken met een vernieling van de molen en molenhuis tot gevolg.
Te Gijzenzele blijft voorlopig alles rustig. Tussen de landbouwschool (Mariagaard) en Gijzenzele ziet men ook vijandelijke groepjes die zich verplaatsen. In Gijzenzele dorp staat het "centre anti char" gereed, een bataljon van de 6e Linie versterkt door het Eskadron Cyclisten van de 2e Infanteriedivisie. Het 1e peloton van dit eskadron cyclisten zit in de huizen op de zuidoostelijke rand van het dorp. In de achtergevels welke naar het front gericht zijn, werden schietgaten gemaakt en men is ook begonnen met het graven van verbindingsloopgraven tussen de verschillende tuintjes der woningen. pelotons 2

en 3 verdedigen het dorp rondom. Hun peloton mitrailleurs heeft zich aangesloten bij de Compagnie Mitrailleurs van de 6e Linie ten westen van de huizenkernen (richting Kwatrecht gericht).
Drie T13's staan op de toegangswegen naar het dorp. Op het terrein van de Betsberg zijn Duitsers hun vermisten aan het zoeken. Niet zo eenvoudig omdat het hevig Belgisch vuur het hele gebied waarin de Duitsers koortsachtig zoeken bestrijkt.

Rond 10 uur is er te Oosterzele een samenkomst van hoge Duitse officieren om de aanval van de dag nadien op Moortsele station en Betsberg te bespreken op het kasteel aan de Keiberg. Rond hetzelfde tijdstip zetten de Duitsers met het oog op de aanval van morgen op de linie tussen Oosterzele en Scheldewindeke, mitrailleurs en zwaar geschut uit. Dit wordt gezien door Belgische troepen die prompt artilleriebeschietingen aanvragen op de plaatsen waar zij het geschut zien opstellen. Zo wordt artilleriebeschieting aangevraagd op twee beboste hoekjes op de Spiegel te Scheldewindeke waar de Duitsers twee MG's en drie stukken geschut aan het opstellen zijn. Evenals op een vijandelijke troepenconcentratie bij een huizengroep aan het kruispunt even buiten Oosterzele.

Rond 12 uur start een nieuw Duits bombardement over het ganse front. Er volgen enige nieuwe infiltratiepogingen maar deze leveren niets op. De vijand geeft kenmerken van vermoeidheid en verzwakking te zien.

Rond 14 uur vertrekt een Belgische patrouille vertrekt op verkenning naar de Bosjes voor het dorp.
Ze brengen Duitse schouderplaatjes, wapens (FM), papieren en helmen mee van gesneuvelde Duitsers, gevonden in diezelfde bosjes, allen afkomstig van teruggetrokken Duitsers. Men maakt gebruik van de kalmte aan het front om de stellingen te herstellen. Er zijn sporadische lichte beschietingen van aan de rand van het bos van kleine groepjes Duitsers die gaan en komen.

Rond 18 uur flakkert het geweervuur weer op en er volgen een groot aantal nieuwe granaatinslagen te Gijzenzele in het dorp. Er staan vrij snel enkele woningen in brand. Er wordt door het "centre anti char" te Gijzenzele nogal zenuwachtig teruggeschoten. De oversten weten de gemoederen te bedaren en de wilde schietpartij houdt weldra op.

Rond 19u30 is men te Kwatrecht moeten achteruittrekken maar door intens mortiervuur heeft men de Duitse opmars kunnen stoppen. Er heerst een angstwekkende stilte. Rond ditzelfde tijdstip krijgt de Belgische legerleiding aan het bruggenhoofd de opdracht terug te trekken tot achter de Leie naar Nevele. De Uittocht zal starten om 23 uur.

Rond 23 uur start de aftocht van de Belgische soldaten. Eén peloton per compagnie blijft op de achterhoede met versterking van twee T13 tanks. De Ardense Jagers nemen stelling ter hoogte van de commandoposten in eerste lijn. Dit gebeurt onder voortdurend Duits mitrailleurvuur omdat dezen af en toe de troepenbeweging waarnemen. De oorspronkelijke troepen beginnen vanaf dit uur terug te trekken naar het afleidingskanaal.

Donderdag 23 mei 1940, rond middernacht. Gijzenzele-dorp ligt onder intens Duits artillerievuur omwille van de vastgestelde troepenbewegingen. Langs het bruggenhoofd wordt zo rustig mogelijk teruggetrokken. Te Moortsele en Bottelare zal het Eskadron Cyclisten van de 4e Divisie in zijn sector de achterhoede vormen. Het 1e Peloton stelt zich samen met een T13 tank op, dwars op de weg Moortsele-Bottelare in de nabijheid van de Vrijheidsboom. Te Gijzenzele zal deze opdracht uitgevoerd worden door het 2e Eskadron Cyclisten.

Rond 1 uur ligt het dorp nog altijd onder intens Duits vuur. Op het rechter uiteinde van het dorp staat een woning in brand dichtbij de originele commandopost. Het 2e en 3e Peloton verlaten stilletjes hun stellingen op de rand van het dorp. Het 1e Peloton onder leiding van luitenant Papejans verlaat als laatste Gijzenzele onder dekking van de 2 T13-tanks. Zij verzamelen ondertussen samen met het Peloton Zware Mitrailleurs bij een fietsenstelplaats op de wijk Mellehoekske.
Ongeveer vierhondend meter buiten Gijzenzele ligt een gevechtsgroep over de weg. Als iedereen is verzameld, rijden de Cyclisten via de Potaardewijk naar Landskouter.

Rond 1u45 arriveren de Cyclisten aan de spoorweg te Landskouter. Er worden een aantal mitrailleurs opgesteld aan de spoorweg om dekking te kunnen geven in de rug bij de terugtrekking. Rond 2 uur komt het 1e Peloton ook aan bij de afgesproken plaats en de terugtrekking uit Gijzenzele is volledig

onopvallend voor de Duitsers kunnen verlopen. Gijzenzele was stil bij hun vertrek. Het Eskadron Cyclisten zet zijn weg verder via Lemberge., Bottelare en Schelderode om daar bij het krieken van de dag de pontonbrug over te rijden. Achter de Belgische linies worden vernielingen aangebracht om de Duitse achtervolging te vertragen. Zo wordt het kruispunt Lindenhoek te Melle en het centrale kruispunt te Lemberge opgeblazen. Merkwaardig genoeg schenken de Duitsers geen aandacht aan de luide knallen van deze vernielingen. De Duitse leiding maakt melding van een totale vuurstilte tussen 3 en 4 uur in de ochtend van beide zijden.

Rond 5u30 hebben de Duitsers als voorbereiding op de komende aanval, een stuk veldgeschut goed verdekt opgesteld, naast een doening aan de Wetterse-steenweg. Dit neemt rechtstreeks de bunker Be12 onder vuur. Het valt de Duitsers wel op dat er geen reactie komt van Belgische kant op hun poging de bunker Be12 te breken. Wat de Duitsers toen nog niet wisten was dat de bunker net als de rest van de linie, reeds gedurende enkele uren verlaten was. Ongeveer op hetzelfde ogenblik heeft de 30e Duitse Infanteriedivisie ontdekt dat de Belgische stellingen voor hen verlaten zijn. Verkenningspatrouilles worden uitgevoerd door Infanterieregiment 192. Ze ontdekken dat niet alleen de schutterskuilen leeg zijn maar eveneens de bunkers.

Rond 6u15 komt, ondanks dat de Belgische stellingen op Betsberg verlaten zijn, op de zone die voorzien was voor de aanval nog gedurende een half uur een zwaar artilleriebombardement terecht. De Duitsers waren er niet meer in geslaagd de artillerie op tijd te verwittigen over het feit dat de Belgische stellingen reeds verlaten waren. De artillerie was hierbij vooral gericht op gekende bunkers van Betsberg. De bedoeling was deze voor de komende aanval al zoveel mogelijk uit te schakelen. Bunkers die hierbij zeker geviseerd zijn, waren Be6, Be17 en Be20. De bunker Be12 was iets vroeger in de ochtend al zwaar aangepakt. Dit zal ook de oorzaak zijn dat op Betsberg bij bepaalde bunkers toch vrij zware schade te vinden is, ondanks dat er nauwelijks rechtstreeks is gevochten. De schade is dus niet van geallieerden bij de bevrijding zoals door sommigen wordt beweerd.
Dit waren ook meteen de laatste militaire activiteiten binnen een periode van 3 a 4 dagen strijd om een bunkerlinie in de streek van Oosterzele. Daarna begon voor de streek een periode van 4 jaar Duitse bezetting.